

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชุดที่ ๑

ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย

นางณัฐกา คำวัง

ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๓๗

คำนำ

ชุดการเรียนรู้เล่มนี้เป็นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูและนักเรียนใช้เป็น
นวัตกรรมประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย แต่ละ
ชุดประกอบด้วยใบความรู้ และ แบบฝึก เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตาม ตัวชี้วัดของหลักสูตร
และเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการเรียนรู้ของผู้เรียน
ตามความสามารถของแต่ละคนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดีและบรรลุ
เป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในระยะเวลา อันสั้น ตามที่กำหนด นอกจากนี้นักเรียน
ยังสามารถใช้เรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลาเรียนได้อีกด้วย

เนื้อหาและกิจกรรมส่วนใหญ่ได้มาจากประสบการณ์การสอนของผู้จัดทำซึ่งอิงเนื้อหา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ให้กับนักเรียนต่อไป

ณัฐกา คำวัง

คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

แนะนำชุดการเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสำหรับเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ ชุดการเรียนรู้ คือ

๑. ชุดการเรียนรู้ที่ ๑ ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย จำนวน ๑ ชั่วโมง
๒. ชุดการเรียนรู้ที่ ๒ คำศัพท์ควรรู้ จำนวน ๑ ชั่วโมง
๓. ชุดการเรียนรู้ที่ ๓ ตัวละครในวรรณคดี จำนวน ๑ ชั่วโมง
๔. ชุดการเรียนรู้ที่ ๔ การถอดความจากคำประพันธ์ จำนวน ๑ ชั่วโมง
๕. ชุดการเรียนรู้ที่ ๕ รสวรรณคดี จำนวน ๑ ชั่วโมง
๖. ชุดการเรียนรู้ที่ ๖ วิเคราะห์วรรณคดี จำนวน ๑ ชั่วโมง
๗. ชุดการเรียนรู้ที่ ๗ การอ่านทำนองเสนาะ จำนวน ๑ ชั่วโมง
๘. ชุดการเรียนรู้ที่ ๘ จับใจความสำคัญจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย จำนวน ๑ ชั่วโมง

รวม เวลาในการใช้ชุดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย จำนวน ๘ ชั่วโมง

แต่ละชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วย ใบความรู้ แบบฝึก (รายบุคคล , รายกลุ่ม) โดยมีคำชี้แจง, คำอธิบาย และตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ของแต่ละชุดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ตรงกัน

ณัฐกา คำวัง

ผู้จัดทำ

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชุดที่ ๑

ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย

คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๑. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ชุดที่ ๑ ประกอบด้วย
  - เนื้อหา ตอนที่ ๑ ประวัติสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาภิไธยทศธร
  - ตอนที่ ๒ ความรู้และที่มาของเรื่อง
  - ตอนที่ ๓ ความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ในลิลิตตะเลงพ่าย
๒. นักเรียนศึกษาเนื้อหาตามลำดับ ตอบคำถามแต่ละกิจกรรมแล้วตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
๓. เมื่อนักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในแต่ละชุดครบทุกกิจกรรม จากนั้นทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
๔. ถ้านักเรียนสงสัยหรือมีปัญหาในการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้
๕. บัตรเฉลยจะใช้ได้ เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม หรือแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วเท่านั้น

ที่สำคัญ.....ต้องซื่อสัตย์และรักษาเวลาในการฝึกทักษะ
ความซื่อสัตย์ จะช่วยให้ผ่านพ้นอุปสรรคได้

ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

๑.วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล

๒.มีความรู้ และเข้าใจในบทประพันธ์ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน

ให้นักเรียนปฏิบัติดังต่อไปนี้

ศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้

- ตอนที่ ๑ ประวัติสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาณูชิตชิโนรส
- ตอนที่ ๒ ความรู้และที่มาของเรื่อง
- ตอนที่ ๓ ความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ในลิลิตตะเลงพ่าย

ฝึกกิจกรรมและตรวจคำตอบจากเฉลยกิจกรรม

ทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนพร้อมกับตรวจคำตอบ

ใบความรู้

๑ ศึกษาเนื้อหาให้ละเอียด

๑ อ่านเรื่องให้เข้าใจ

ถ้าต้องการให้ได้ถึงรสในวรรณคดี
ควรพยายามอ่านตามหลักการอ่านร้อย
และโคลงที่ปรากฏให้ถูกต้อง

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๑ ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย

คำสั่งให้นักเรียนอ่านข้อทดสอบต่อไปนี้แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวจากบาทลงใน
กระดานคำตอบที่แจกให้

<p>๑. ลิลิตตะเลงพ่ายใช้รายชนิดใด</p> <p>ก. ร่ายฉันท์ ข. ร่ายโบราณ</p> <p>ค. ร่ายยาว ง. ร่ายสุภาพ</p>	<p>๕. คำประพันธ์ประเภทลิลิตมีลักษณะเป็นอย่างไร</p> <p>ก. แต่งด้วยร่ายสลับกลอน</p> <p>ข. แต่งด้วยกลอนสลับโคลง</p> <p>ค. แต่งด้วยร่ายสลับโคลง</p> <p>ง. แต่งด้วยกาพย์สลับฉันท์</p>
<p>๒. ข้อใดกล่าว ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับกวีผู้ทรงนิพนธ์วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย</p> <p>ก. พระนามเดิม คือ พระองค์เจ้าชายปรมาวุธ</p> <p>ข. เป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์</p> <p>ค. เป็นพระโอรสองค์ที่ ๒๘ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช</p> <p>ง. เป็นเชื้อพระวงศ์พระองค์แรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีสมณศักดิ์สูงสุดในทางพุทธศาสนา</p>	<p>๖. “พระผาดผายสู่ห้อง หานุชนวลน้องหนุ่มหน้าพระสนม” บทร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด</p> <p>ก. โคลง ๒ สุภาพ ข. โคลง ๓ สุภาพ</p> <p>ค. โคลง ๔ สุภาพ ง. ร่ายสุภาพ</p>
<p>๓. เนื้อเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ได้ต้นเค้ามาจาก</p> <p>ก. จากนิทานพื้นบ้าน</p> <p>ข. ทำให้การของชาวกรุงเก่า</p> <p>ค. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา</p> <p>ง. จากประวัติศาสตร์ไทย</p>	<p>๗. “กรตระกอง___แก้ว เรียมจกร้างรสเกล้าคลาดเกล้าคลา___” ควรเติมคำใดในช่องว่าง</p> <p>ก. แก้ม ครวญ ข. เจ้า ครอง</p> <p>ค. กอด สมร ง. นาง เคียง</p>
<p>๔. “ตะเลงพ่าย” ตามรูปศัพท์หมายความว่าอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงเรียกชื่อเช่นนี้</p> <p>ก. หมายถึง มอญพ่าย เพราะในขณะนั้นพม่าปกครองมอญอยู่และมีเมืองหลวงอยู่ที่มอญ</p> <p>ข. หมายถึง มอญพ่าย เพราะพระมหากษัตริย์พม่ามีเชื้อสายมอญ</p> <p>ค. หมายถึง มอญพ่าย เพราะทัพอยุธยาตีพม่าแตกที่เมืองมอญ</p> <p>ง. หมายถึง พม่าพ่าย เพราะทัพพม่าพ่ายแพ้แก่อยุธยา</p>	<p>๘. ลิลิตตะเลงพ่ายแต่งในโอกาสใด</p> <p>ก.ฉลองพระตำหนักवासกรี</p> <p>ข.ฉลองวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม</p> <p>ค.ฉลองพระศรัทธาของพระเจ้าแผ่นดิน</p> <p>ง.เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ</p>
	<p>๙. “สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง ยาม___สายบ่หยุดเสน่ห์หาย ห่างเศร้า</p> <p>ก็คืนกลิ่น___ วางเทวษ ราแม่</p> <p>ถวิลทุกขพบค่าเช้า หยุดได้นั้นใด”</p> <p>ควรเติมคำใดในช่องว่าง</p> <p>ก. เช้า วาน ข. บ่าย เว้น ค. เย็น วาง ง. สาย วาย</p>
	<p>๑๐. จากข้อ ๙. เป็นคำประพันธ์ประเภทใด</p> <p>ก. ร่ายสุภาพ ข. โคลง ๔ สุภาพ</p> <p>ค. โคลง ๓ สุภาพ ง. โคลง ๒ สุภาพ</p>

กระดาษคำตอบ

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๑ เรื่อง ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
๑๐	

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๑ เรื่องภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย
วิชาภาษาไทย ทศ๒๑๐๑

ข้อ	คำตอบ
๑	ง
๒	ก
๓	ค
๔	ก
๕	ค
๖	ก
๗	ค
๘	ข
๙	ง
๑๐	ข

ใบความรู้ที่ ๑

ผู้แต่งวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

ในวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ได้ระบุผู้นิพนธ์ไว้ในโคลงท้ายเรื่องว่า (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ๒๕๔๕ : ๑๕๐)

กรมหมื่นนุชิต เชื้อ	กวีร
ชิโนรส มิ่งมหิศร	เสกให้
ศรีสุคต พจนสุนทร	เถลิงลักษณ์ นันา
ขัตติยวงศ์ ผจงโอบอุ้มไว้	สืบหล้าอย่าสูญ
ไพบุลย์โดยบทเบื้อง	โบราณ รัตฤา
รังสฤษดิ์พระหลานตูล	ต่อบ้าง
กปิษฐาขัตติยกุมาร	สมมติ นามนา
หน่อปพิตรเจ้าช้าง	เผือกผู้สามทรง

จากพระนิพนธ์ดังกล่าวสรุปความได้ว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเป็นผู้นิพนธ์ โดยมีพระองค์เจ้ากปิษฐา เป็นผู้ช่วยในการนิพนธ์

พระประวัติและผลงานของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (เสาวณิต วิงวอน ๒๕๔๑ : ๑-๓) มีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าवासกรี เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ ๒๘ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาจ้อย (ธิดาพระราชเสาวนีย์ ต่อมาเป็นท้าวทรงกันดาล หัวหน้าผู้รักษาพระคลังใน รัชกาลที่ ๒ และ ๓)

ประสูติเมื่อวันเสาร์ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือนอ้าย ปีจอ จ.ศ. ๑๑๕๒ ตรงกับวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๓๓ พระนาม “वासกรี” นั้นสมุคประวัติราชสกุลวงศ์บันทึกไว้ว่าสมเด็จพระพนรัตน์ วัดพระเชตุพน เป็นผู้ตั้งถวาย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงผนวชเป็นสามเณรในรัชกาลที่ ๑ เมื่อวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๘ ปีจอ พ.ศ. ๒๓๔๕ พระชนมายุ ๑๒ พรรษา พร้อมกับพระองค์เจ้าฉัตร (กรมหมื่นสุรินทรรักษ์) เมื่อคราวเข้าฟ้า กรมพระอนุรักษเทเวศร์ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ โดยมีสมเด็จพระสังฆราช (สุก) เป็นพระอุปัชฌาย์ ขณะทรงเป็นสามเณรประทับ ณ วัดพระเชตุพน และทรงศึกษาในสำนักสมเด็จพระพนรัตน์ ทรงผนวชเป็นสามเณรตลอดมาจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงทรงผนวชเป็นพระภิกษุเมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๓๕๕ มีพระสมณฉายาว่า “สุวณฺณรังษิ” สมเด็จพระพนรัตน์พระอาจารย์ของพระองค์เป็นพระอุปัชฌาย์ พ.ศ. ๑๒๔๑ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นอธิบดีสงฆ์ครองวัดพระเชตุพน และใน พ.ศ. ๒๓๕๕ ได้ทรงกรมครั้งแรกเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส ศรีสุคตขัตติยวงศ์ ขณะดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรสนั้น ทรงเป็นพระอาจารย์ของเจ้านายหลายพระองค์ เช่น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระ

พระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาบารามปรปักษ์ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท กรมหมื่นไกรสรวิชิต กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ เป็นต้น

หลังการปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน (พ.ศ.๒๓๗๘) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสเป็นเจ้าคณะกลางเสมอพระราชาคณะทรงปกครองวัดในเขต กรุงเทพฯ และธนบุรี ๖๑ วัด ในการนี้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างดวงตราประทับ อยู่ในนุบบกถวายเป็นตราประจำพระองค์ ในฐานะที่ทรงดำรงตำแหน่งเจ้าคณะกลางในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับมหาสมณุตมาภิเษกเป็น กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงสมณศักดิ์เป็นมหาสังฆปริณายก เลื่อนพระเกียรติยศขึ้นทั้งในราชตระกูลวงศ์ และในสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระสังฆราช พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้จัดพระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษกที่วัดพระเชตุพน มีทั้งพิธีสงฆ์และพิธีพราหมณ์คล้ายกับพระราชพิธีบรรพชาภิเษก และมีพระบรมราชโองการประกาศเลื่อนกรม เมื่อวันศุกร์ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ ปี ฤกษ จ.ศ.๑๒๑๓ (พ.ศ.๒๓๕๔)

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสสิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๔ เมื่อวันศุกร์ เดือนอ้าย ขึ้น ๕ ค่ำ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๕๖ พระชนมายุ ๖๓ พรรษา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระโกศทองใหญ่ทรงพระศพเป็นพระเกียรติยศ พระราชทานเพลิงพระศพ ณ เมรุฟ้าขาว ท้องสนามหลวง วันเสาร์ที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๓๕๗ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญพระอัฐิประดิษฐานที่ตำหนัก วาสุกรี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงดำรงอิสริยยศกรมสมเด็จพระ อันเป็นพระยศสูงสุดของเจ้านายชั้นบรมวงศ์มาตลอดพระชนม์ชีพ ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๖๔ มีพระบรมราชโองการโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส มีสร้อยพระนามคงเดิมตามที่ปรากฏในพระสุพรรณบัฏครั้งทรงสถาปนาในรัชกาลที่ ๔

ในรัชกาลปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๐๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดพระราชทานถักร ๕ ชั้น แขนวเหนือมณฑปบรรจุพระอัฐิ

พ.ศ. ๒๕๓๒ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประกาศยกย่องสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสเป็นบุคคลดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมระดับโลก ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๓๓ ตามมติที่ประชุมสมัยสามัญ ครั้งที่ ๒๕ ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

งานพระนิพนธ์ของพระองค์มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๓๓ : ๕)

๑. ถกยาสอนน้องคำฉันท์ ทรงพระนิพนธ์ก่อน พ.ศ. ๒๓๗๔
๒. สรรพสิทธิ์คำฉันท์ ทรงพระนิพนธ์ก่อน พ.ศ. ๒๓๗๔
๓. สมุทรโฆษคำฉันท์ตอนปลาย ทรงพระนิพนธ์ต่อจากสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ที่ทรงพระราชนิพนธ์ค้างไว้จนจบบริบูรณ์ ทรงพระนิพนธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๘๕-๒๓๘๒
๔. ฉันท์ดุษฎีสังเวยกล่อมช้างพังและกาพย์จับไม้กล่อมช้างพัง ทรงพระนิพนธ์ พ.ศ. ๒๓๘๓

๕. ตำราฉันทวรรณคดีและมาตราพุดี ทรงพระนิพนธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๓๗๗

๖. หนังสือจักรที่ป็นตำราโหราศาสตร์ ทรงพระนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๓ ไม่ปรากฏว่าเป็นปีใด

๗. ลิลิตตะเลงพ่าย ทรงพระนิพนธ์ก่อน พ.ศ. ๒๓๗๗

๘. ลิลิตกระบวนพยุหยาตราพระกฐินสถลมารคและชลมารค ทรงพระนิพนธ์ พ.ศ. ๒๓๘๗

๙. โคลงฉันท์จารึกวัดพระเชตุพน ทรงพระนิพนธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๔-๒๓๗๗

๑๐. โคลงฉันท์เรื่องรัชกาลที่ ๓ ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน ทรงพระนิพนธ์ พ.ศ. ๒๓๘๔

๑๑. ร่ายทำขวัญนาค

๑๒. เทศน์มหาชาติ ๑๑ กัณฑ์ เป็นร่ายยาว

๑๓. ปฐมสมโพธิกถา ทรงแปลชำระและตัดเติม จึงได้เรื่องปฐมสมโพธิกถา มี ๒๕ ปริจเฉท เป็นร่ายยาว
ทรงพระนิพนธ์ระหว่าง พ.ศ. ๑๒๗๘-๑๒๘๘

๑๔. เพลงยาวเจ้าพระ เป็นกลอน

๑๕. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับความสมเด็จพระปรมานุชิตฯ เป็นความเรียง

๑๖. ตำราสร้างพระพุทธรูป เป็นความเรียง

๑๗. พระธรรมเทศนา พระราชพงศาวดารสังเขป เป็นความเรียง และเป็นผลงานพระนิพนธ์ชิ้นสุดท้าย

๑๘. คำถ้อย เป็นหนังสือว่าด้วยพากย์และศัพท์ต่างๆ ทรงพระนิพนธ์ร่วมกัน ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระยาเดชาดิศร และกรมหลวงภูวเนตร เป็นหนังสือคู่มือวรรณคดีไทย นอกจากนี้ที่หอสมุดแห่งชาติได้พบว่า พระองค์ทรงพระนิพนธ์ เรื่อง ปฐมสมโพธิ เป็นภาษาบาลี โดยใช้พระสมณฉายาว่า “สุวณฺณรังษี”

ประวัติของพระองค์เจ้ากปิิตา

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม (๒๕๑๕ :๓๕๕) กล่าวถึงประวัติของพระองค์เจ้ากปิิตาไว้ว่าพระองค์เจ้ากปิิตา ประสูติเมื่อวันอังคาร เดือน ๕ แรม ๑ ค่ำ ปีมะโรง ตรงกับ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๓๕๗ เป็นพระราชโอรสใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาอัมพาในรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๓๕๔ พระองค์ได้ทรงรับสถาปนาเป็นกรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ และได้ว่ากรมพระอลักษณ พระองค์เจ้ากปิิตา หรือกรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ สิ้นพระชนม์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๕ (ในรัชกาลที่ ๕) พระชันษา ๖๐ ปี พระองค์เป็นต้นสกุล กปิิตา ณ อยุธยา

กิจกรรมที่ ๑

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่อยู่ในกรอบข้างล่างนี้ ไปเติมลงในช่องว่างให้สอดคล้องกับคำถามในแต่ละข้อ

ละข้อ

พระองค์เจ้าชายฉัตร	พระองค์เจ้าवासกรี	วัดเบญจมบพิตร
พระองค์เจ้ากปิธดา	พ.ศ. ๒๕๕๓	พ.ศ. ๒๕๕๒
กรมหลวงวราเนตร	วัดพระเชตุพนฯ	วันที่ ๕ ธันวาคม
ตำหนักवासกรี	สิ้นพระชนม์แล้ว	พระราชนัดดา
เมื่อดำรงตำแหน่งพระราชกณะ	พระราชโอรส	โคลงกลบท
พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา	เพลงยาวกาพย์พยากรณ์กรุงศรีอยุธยา	
ประกาศบรมราชาภิเษก ร. ๔	ได้ฐานพระประธานในโบสถ์วัดพระเชตุพนฯ	
โคลงภาพยาศิद्धิตน	วันที่ ๑๑ ธันวาคม	สถูปในวัดพระเชตุพนฯ

๑. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส มีพระนามเดิมว่า.....
๒. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เกี่ยวข้องกับพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในฐานะ .....
๓. ขณะที่ทรงผนวช สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส จำพรรษาอยู่ที่ .....
๔. ผู้ที่ร่วมพระนิพนธ์ “ลิลิตตะเลงพ่าย” ร่วมกับ สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส คือ .....
๕. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นด้านวัฒนธรรมระดับโลกขององค์การยูเนสโก เมื่อ ปี .....
๖. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้ สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เมื่อ .....
๗. พระอัฐิของสมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ประดิษฐาน ไว้ ณ .....
๘. พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส มี (บอกให้หมดตามที่ปรากฏในกรอบ) .....
๙. พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ประเภทความเรียง คือ .....
๑๐. วันพระปรมานุชิต ตรงกับวันที่ .....

เฉลยกิจกรรมที่ ๑

๑. พระองค์เจ้าวาสุกรี
๒. โอรส
๓. วัดพระเชตุพนฯ
๔. พระองค์เจ้ากปิตลา
๕. พ.ศ. ๒๕๕๓
๖. สิ้นพระชนม์แล้ว
๗. ตำหนักวาสุกรี
๘. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา, โคลงกลบท, ประกาศบรมราชาภิเษก ร. ๔, โคลงภาพถายี่ดัดตน
๙. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา
๑๐. ๑๑ ธันวาคม

ติดตามศึกษาต่อไปได้แล้วค่ะ

ใบความรู้ที่ ๒

ความรู้และที่มาของเรื่อง

ความหมายของตะเลงฟ้าย

คำว่า “ตะเลง” หมายถึง มอญ “ฟ้าย” หมายถึง แพ้ “ตะเลงฟ้าย” จึงแปลว่า มอญแพ้ คำว่าตะเลง เป็นคำพม่าเรียกชาวมอญซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศพม่า ในสมัยที่พมามีอำนาจได้รวบรวมเอาแคว้นมอญไว้ในอาณาจักรของตน และพม่าได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่เมืองหงสาวดีของมอญ (เมืองพะโคปัจจุบัน) เพื่อควบคุมดูแลพมามอญได้สะดวก การสงครามระหว่างไทยกับพม่าในสมัยพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์พม่า ซึ่งตั้งเมืองหลวงอยู่ที่หงสาวดี ได้ยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. ๒๑๑๕ และได้เกณฑ์พวกมอญมาในกองทัพด้วยเป็นอันมาก ดังปรากฏในวรรณคดีเรื่องนี้ ไทยมีชัยชนะ แม้ว่าพม่าได้เกณฑ์พวกมอญมาในกองทัพเป็นจำนวนมาก คำว่า “ตะเลงฟ้าย” จึงหมายถึงพม่าแพ้นั่นเอง การใช้คำว่า ตะเลงฟ้าย เพราะพงศาวดารไทยเรียก กษัตริย์พม่าว่า พระเจ้ากรุงหงสาวดี และกรุงหงสาวดีก็เป็นเมืองของมอญ องค์ผู้นิพนธ์ จึงใช้ชื่อว่า ตะเลงฟ้าย ที่มาของหนังสือลิลิตตะเลงฟ้าย

เนื้อเรื่องลิลิตตะเลงฟ้าย เป็นเรื่องสวดศิริมเด็จพระนเรศวรมหาราชวีรกษัตริย์ไทย ซึ่งสมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงรวบรวมมาจากจดหมายเหตุและพงศาวดาร ดังกล่าวไว้ในตอนต้นเรื่องว่า “จักดำเนินในเบื้อง เรื่องราชพงศาวดาร” พงศาวดารที่ว่านั้น คือ พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนเรศวร เพราะเรื่องตะเลงฟ้าย (ยกเว้นบทไหว้ครูตอนต้น บทนิราศ บทขอพระเกียรติในตอนท้ายรวมทั้งรายละเอียดบางตอน) ตอนที่เรียน บรรยายถึงเหตุการณ์สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของไทย คือ ตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกู้เอกราชของชาติไทยให้พ้นจากอำนาจข้าศึก โดยดำเนินตั้งแต่ สมเด็จพระมหาธรรมราชา สวรรคต ใน พ.ศ. ๒๑๓๓ จนพระมหาอุปราชาขาดคอช้าง ใน พ.ศ. ๒๑๑๕ และพระเจ้าเชียงใหม่สวามิภักดิ์ การดำเนินเรื่องราวดังกล่าวมีข้อน่าสังเกตคือ เรื่องราวและโวหารที่ใช้ เป็นไปตามที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารอย่างใกล้ชิดมาก

สาเหตุและจุดมุ่งหมายในการนิพนธ์ลิลิตตะเลงฟ้าย

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงนิพนธ์ลิลิตตะเลงฟ้าย เพื่อ งานฉลองตึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังจะได้ทราบจากโคลงที่ ๔๓๒ ในหนังสือตะเลงฟ้ายฉบับสมบูรณ์ ในการก่อสร้างตึกต่าง ๆ ในวัดพระเชตุพนฯ ครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ประhumนักปราชญ์ราชบัณฑิตแต่งตำราต่าง ๆ เช่น ตำรายา ตำราหมอนวด ตำราทางอักษรศาสตร์ มีวรรณคดี เป็นต้น จารึกลงในแผ่นศิลาอ่อนประดับไว้ตามระเบียบวิหารและศาลาราย มีทั้งภาพเขียนประดับไว้ในพระอุโบสถและวิหาร เพราะมีพระราชประสงค์จะให้วัดพระเชตุพนฯ เป็นแหล่งศึกษาอันถาวรสำหรับชนรุ่นหลัง พระราชประสงค์นี้แจ้งอยู่ในหนังสือประhumจารึกวัดพระเชตุพนฯ หมวดความเรียงแล้ว

ในการนิพนธ์หนังสือลิลิตตะเลงพ่ายนั้น ทรงมีพระประสงค์ที่จะเฉลิมพระเกียรติและสดุดีวีรกรรม ของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชแก่ชนทั่วไป และการทรงหนังสือลิลิตตะเลงพ่ายนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงกล่าวไว้ในโคลงท้ายเล่มว่า พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าปิยะธำมัญญการ กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงช่วยเหลือบ้าง ดังที่ทรงกล่าวไว้ในโคลง ที่ ๔๓๑

แนวคิดในการแต่งวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม (๒๕๑๕ : ๓๕๒) สันนิษฐานว่าสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงได้รับแนวคิดในการพระนิพนธ์ ลิลิตตะเลงพ่ายมาจากเรื่อง ลิลิตยวนพ่าย วรรณกรรมชิ้นเอกครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นเหตุประการสำคัญ โดยอ้างเหตุผลจากหนังสือลิลิตยวนพ่าย ซึ่งพิมพ์แจกในการพระกฐินพระราชทาน มหาอำมาตย์ตรี หม่อมเจ้าฉัตรดลลพเลอสรร ณ วัตรกระวีศราราม จังหวัดลพบุรี พ.ศ. ๒๔๖๕ ซึ่งมีคำอธิบายหนังสือว่า หนังสือลิลิตยวนพ่ายนี้นับอยู่ในหนังสือซึ่งแต่งตัวอย่างเอกในภาษาไทยเรื่อง ๑ เป็นเรื่องพงสาวดารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ครั้งเมื่อพระเจ้าติโลกราช เมืองเชียงใหม่ ลงมาชิงหัวเมืองฝ่ายเหนือ ทรงพยายามทำสงครามจนมิได้ชัยชนะเอาหัวเมืองเหล่านั้นคืนมาได้ จึงเรียกชื่อเรื่องว่ายวนพ่าย มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มาในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์นี้ สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงแต่งลิลิตพงสาวดารเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ครั้งทรงทำยุทธหัตถี มีชัยชนะพระมหาอุปราชา หงสาวดีอีกเรื่องหนึ่งจึงทรงเรียกชื่อเรื่องว่า ตะเลงพ่าย ให้เป็นคู่กันสอดคล้องกับ เสาวณิต วิงวอน (๒๕๔๑ : ๒๘-๒๙) ที่กล่าวว่ายวนพ่ายน่าจะมีอิทธิพลต่อลิลิตตะเลงพ่าย โดยให้ข้อสังเกตไว้ดังนี้

๑. ชื่อเรื่อง ใช้คำว่า “พ่าย” ซึ่งแปลว่าแพ้ เช่นเดียวกัน ยวน หมายถึงชาวโยนก ซึ่งมีอาณาจักรอยู่ถ้านานเวลานั้นเป็นอาณาจักรหนึ่ง ไม่รวมอยู่กับกรุงศรีอยุธยา

๒. จุดประสงค์ในการแต่ง ทั้ง ๒ เรื่อง เป็นการขอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ ยวนพ่าย ขอพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ตะเลงพ่ายขอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๓. เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องสงครามเช่นเดียวกัน ยวนพ่ายเป็นเรื่องสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงกระทำสงครามกับพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ตะเลงพ่ายเป็นเรื่องสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำสงครามกับพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี ทั้ง ๒ เรื่องเป็นสงครามสมัยกรุงศรีอยุธยาเหมือนกัน ต่างกันที่ระยะเวลาแต่ง ยวนพ่ายได้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงเป็นระยะเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ส่วนตะเลงพ่ายได้ข้อมูลจากพงสาวดาร

๔. สำนวนโวหาร บางตอนสำนวนโวหารคล้ายคลึงกัน เช่น ความเปรียบ ยวนพ่าย (๒๕๑๔ : ๑๔) กล่าวถึงสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า “พระฤทธิ์ฟ้างพระราม รอนราฟ ไล่แฮ” ลิลิตตะเลงพ่าย (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ๒๕๔๕ : ๑) กล่าวถึงสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า “พระฤทธิ์ดังฤทธิ์ราม รอนราพณ์ แลฤา” ตอนกวีอธิบายขอให้ผลงานคงอยู่ตลอดไป ทั้ง ๒ เรื่องมีโวหารคล้ายกัน ดังนี้

ลิลิตยวนพ่าย (๒๕๑๔ : ๒๓) กล่าวว่า

เปนสร้อยโสภิสพัน	อุปมา
โสมสรวงศิริรางค	เว้าไว้
จงคงคู่กัลปา	ยื่นโยค
หายแผ่นดินฟ้าใหม่	อย่าหาย

ลิลิตตะเลงพ่าย (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ๒๕๔๕:๑๕๐) กล่าวว่า

อวยพรคณะปราชญ์พร้อม	พิจารณา เทอญพ้อ
โควิบุรพรรหาร	เหตุด้วย
จงเฉลิมแหล่งพสุธาร	เจริญรอด หิงแฮ
มลายโลกอย่ามลายม้วย	อรรถอื่นอันขม

สรุปได้ว่าแนวคิดที่ทรงพระนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่ายนั้น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสน่าจะทรงได้รับอิทธิพลมาจากเรื่อง ยวนพ่าย วรรณกรรมชิ้นเอกสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น

เนื้อเรื่องย่อของวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย

เสาวณิต วิงวอน (๒๕๔๑ : ๒๙-๓๐) กล่าวสรุปเนื้อเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ปรากฏในพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสไว้ว่าลิลิตตะเลงพ่ายเริ่มด้วยประณามพจน์ สรรเสริญ พระมหากษัตริย์ว่าทรงฤทธิ์อำนาจแล้วจับความที่สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงราชย์ สมเด็จพระเอกาทศรถเป็น พระมหาอุปราช สมเด็จพระนเรศวรมีพระราชดำริจะเสด็จไปตีเขมร กษัตริย์พม่าทรงทราบว่ามีเมืองไทยพลัด แผ่นดินจึงให้พระมหาอุปราชาเป็นแม่ทัพยกมาตีกรุงศรีอยุธยา พระมหาอุปราชยกทัพเข้าไทยทางด่านเจดีย์ สามองค์ พรรณนาทัพกลับกับความในพระทัย สมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถยกกองทัพไปรับ ทัพพม่าที่สุพรรณบุรี สมเด็จพระนเรศวรทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชส่วนสมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงกระทำยุทธหัตถีกับมังจาปะโรทรงมีชัยชนะทั้งสองพระองค์ เสร็จศึกแล้วสมเด็จพระนเรศวรทรงพิจารณา ไทยแม่ทัพนายกองที่ตามเสด็จไม่ทัน สมเด็จพระวันรัตน์ วัดป่าแก้ว มาเข้าเฝ้าทูลขอพระราชทานอภัยโทษให้ โปรดเกล้าฯ ให้นายทหารเหล่านั้นไปตีทวาย มะริดและตะนาวศรีเป็นการแก้ตัว พระเจ้าเชียงใหม่มีพระราช สาส์นมาขอเป็นเมืองขึ้น ตอนท้ายขอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวร กล่าวถึงความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา มี พระที่นั่ง ๓ องค์ ได้แก่สรรเพชญปราสาทเป็นที่ประทับในฤดูร้อน พระที่นั่งมณฑลภิเษกเป็นที่ประทับในฤดู หนาว และพระที่นั่งสุริยamarin เป็นที่ประทับในฤดูฝน กล่าวถึงทศพิธราชธรรม ราชสังคหวัตถุ จักรพรรดิวัตร บอกชื่อผู้แต่งและจุดประสงค์ในการแต่งว่า กรมหมื่นนุชิตชิโนรสทรงพระนิพนธ์เพื่อขอพระเกียรติสมเด็จพระ นเรศวร เป็นการสนองพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอธิษฐานขอให้พระนิพนธ์ เรื่องนี้คงอยู่คู่โลกตลอดไป ขอให้พระวิริยภาพที่ทรง พระนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่ายนี้เป็นปัจจัยส่งผลให้พระองค์ ได้เป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้าในอนาคต ถ้ายังไม่พ้นวิญญูสงสารก็ขอให้ทรงเป็นกวีทุกๆ ชาติ

กิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง ให้เขียนคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุด ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

๑. คำว่า “ตะเลงพ่าย” ตามความหมายของหนังสือเล่มนี้ หมายความว่า .....

๒. “พวกตะเลง” หมายถึงชนชาติใด .....

๓. กรุงหงสาวดี ปัจจุบันคือ เมือง.....

๔. จาก “ลิลิตตะเลงพ่าย” ตอนท่ายขอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวร กล่าวถึงความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา มีพระที่นั่ง ๓ องค์ ได้แก่.....

๕. ลิลิตตะเลงพ่ายแต่งขึ้นในโอกาส .....

๖. ที่มาของเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย กวีได้นำเนื้อหามาจากพงศาวดาร .....

๗. จุดประสงค์สำคัญในการนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่าย คือ .....

๘. เราเรียกกษัตริย์พม่าว่าพระเจ้ากรุงหงสาวดี เพราะ .....

๙. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงนิพนธ์ลิลิตตะเลงพ่าย ในรัชกาล .....

๑๐. สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงได้รับแนวคิดในการพระนิพนธ์ ลิลิตตะเลงพ่ายมาจากเรื่อง .....

เฉลยกิจกรรมที่ ๒

๑. พม่าแพ้

๒. มอญ

๓. พะโค

๔. พระที่นั่งสรรเพชญปราสาทเป็นที่ประทับในฤดูร้อน พระที่นั่งมณฑลภิเษกเป็นที่ประทับในฤดูหนาว และพระที่นั่งสุริยamarinทร์เป็นที่ประทับในฤดูฝน

๕. ถลองดีกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

๖. พงสาวดารกรุงศรีอยุธยา

๗. ขอพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

๘. พม่าตั้งกรุงสวดีซึ่งเป็นเมืองหลวงของมอญเดิมเป็นเมืองหลวงของพม่า

๙. รัชกาลที่ ๓

๑๐. ลิลิตยวนพ่าย

ส่วนลักษณะคำประพันธ์จะเป็นอย่างไร
ดูให้เข้าใจนะครับ

ใบความรู้ที่ ๓

ความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ในลิลิตตะเลงพ่าย

ตะเลงพ่าย เป็นกวีนิพนธ์ประเภทลิลิตสุภาพ กับ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ สลับกันไป ในลิลิตตะเลงพ่าย มีคำประพันธ์ทั้งหมด ๕๔๕ บท แบ่งเป็นโคลง สอง ๔๕ บท โคลงสาม ๑๐ บท โคลงสี่ ๓๓๕ บท และร่าย ๔๕ บท ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะคำประพันธ์ดังนี้

ร่าย เป็นคำประพันธ์ของไทยที่น่า เชื่อได้ว่า เกิดขึ้นก่อนคำประพันธ์ประเภทอื่น เพราะร่ายแต่งได้ง่าย มีกฎเกณฑ์บังคับน้อย เช่น ร่ายโบราณ และร่ายยาว เป็นต้น เพราะ ฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่าร่ายเกิดขึ้นตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยา และได้วิวัฒนาการมาเป็นลำดับจนมีกฎเกณฑ์ตายตัว เช่นปัจจุบัน

ร่าย แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ ร่ายยาว ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ และร่ายคั่น ในที่นี้จะพูดถึงเฉพาะร่ายสุภาพ ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงนำมานิพนธ์ในเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

ร่ายสุภาพ

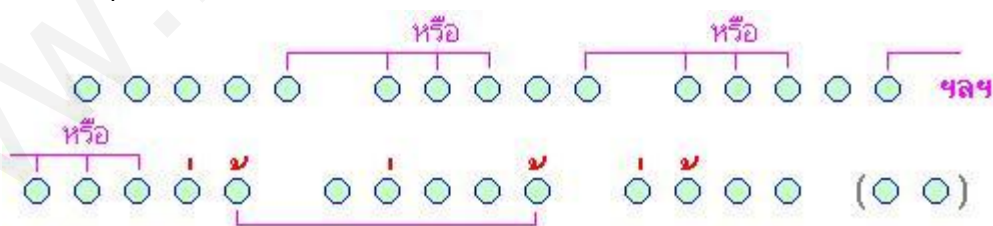
คณะ ร่ายสุภาพเป็นคำประพันธ์ที่กำหนดให้แต่งเป็นวรรค ๆ ไม่จำกัดจำนวนวรรคในบท บทหนึ่งมี ๕ วรรคขึ้นไป วรรคละ ๕ คำ จะมีกี่วรรคก็ได้ แต่เมื่อจบจะต้องจบด้วยโคลงสองสุภาพ และอาจมีสร้อยระหว่าง วรรคได้ ๒ คำ และมีสร้อยท้ายบทได้อีก ๒ คำ

สัมผัส คำสุดท้ายของวรรคหน้า สัมผัสไปยังคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ของวรรคต่อไป

คำเอกคำโท ร่ายสุภาพมีบังคับ คำเอก คำโท ใน ๓ วรรคท้ายก่อนจบบทเหมือนโคลงสองสุภาพทุกประการ

วิธีแต่ง การแต่งร่ายสุภาพนั้น บังคับให้ส่งสัมผัสคำรับสัมผัสใช้วรรณยุกต์รูปเดียวกัน ถ้าเป็นวรรณยุกต์ ไม่มีรูป ก็ต้องไม่มีรูปด้วยกัน โดยไม่คำนึงถึงเสียงของคำนั้น

แผนผังร่ายสุภาพ

ตัวอย่าง

ศรีสวัสดิ์เดชะ ชนระชาอรินทร์ ยินพระยศเกริกเกรียง เพียงพกแผ่นฟากฟ้า
หล้าลุ่มเลื่องชัยเขวง เกรงพระเกียรติระยอ ฝ่อใจห้าวบมีหาญ ลาญใจเกล้าบมิกล้า...
เถลิงพระเกียรติฟุ้งฟ้า ลือตรลบแหล่งหล้า โลกถ้วนสดุดี

(ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)

โคลง เป็นคำประพันธ์ที่กวีไทยได้แต่งขึ้นเมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา การที่สันนิษฐานว่าโคลงเป็นของไทย ก็เพราะโคลงเป็นคำประพันธ์ชนิดเดียวที่บังคับใช้วรรณยุกต์ เอก โท และวรรณยุกต์ เอก โท นั้นก็มีเฉพาะในภาษาไทยเท่านั้น ภาษาอื่น ๆ อาจมีเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนคำเปลี่ยนความหมายได้บ้าง เช่น ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ แต่ก็ไม่มีรูปวรรณยุกต์ใช้อย่างภาษาไทย เพราะฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่า โคลงเป็นของไทยคิดขึ้นเองให้เหมาะกับลักษณะของภาษาไทย ซึ่งมีวรรณยุกต์ใช้อยู่แล้ว เช่น โคลงในเรื่อง โองการแข่งน้ำ

โคลง คือคำประพันธ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำ เข้าคณะ มีกำหนดเอกโท และสัมผัส แต่มีได้บัญญัติ บังคับ ครุหลุ โคลงแบ่งออกเป็น ๓ ชนิด คือ โคลงสุภาพ โคลงฉันท์ และโคลงโบราณ

โคลงสุภาพ แบ่งออกเป็น ๗ ชนิด คือ

๑. โคลง ๒ สุภาพ   ๒. โคลง ๓ สุภาพ   ๓. โคลง ๔ สุภาพ   ๔. โคลง ๕ ตรีพิชพรรณ
๕. โคลง ๕ หรือมณฑกคดี (ปัจจุบันไม่นิยมแต่งกันแล้ว)   ๖. โคลง ๔ จัตวาฉันท์   ๗. โคลงกระทุ้

โคลงฉันท์ แบ่งออกเป็น ๖ ชนิด คือ

๑. โคลง ๒ ฉันท์   ๒. โคลง ๓ ฉันท์   ๓. โคลงฉันท์วิริมาลี
๔. โคลงฉันท์บาทกฤษณ   ๕. โคลงฉันท์ตรีพิชพรรณ   ๖. โคลงฉันท์จัตวาฉันท์

โคลงโบราณ มีลักษณะคล้ายโคลงฉันท์วิริมาลี แต่ไม่บังคับเอกโท มีบังคับแต่เพียงสัมผัสเท่านั้น เป็นโคลงที่ไทยเรา แปลงมาจากกาพย์ ในภาษาบาลี อันมีชื่อว่า คัมภีร์กาพย์สารวิลาสินี ซึ่งว่าด้วยวิธีแต่งกาพย์ต่างๆ มีอยู่ ๑๕ กาพย์ด้วยกัน แต่มีลักษณะเป็นโคลงอย่างแบบไทยอยู่ ๘ ชนิด เพราะเหตุที่ไม่มีบังคับเอกโท จึงเรียกว่า โคลงโบราณ นอกนั้น มีลักษณะเป็นกาพย์แท้ แบ่งออกเป็น ๘ ชนิด คือ

๑. โคลงวิษณุมาลี   ๒. โคลงมหาวิษณุมาลี   ๓. โคลงจิตรลดา   ๔. โคลงมหาจิตรลดา
๕. โคลงสินธุมาลี   ๖. โคลงมหาสินธุมาลี   ๗. โคลงนันททนาย   ๘. โคลงมหานันททนาย

เราอาจแต่งโคลงติดต่อกันหลาย ๆ บท เป็นเรื่องยาวได้ และจะแต่งแต่ละบทให้สัมผัสกันไปตลอด ซึ่งเรียกว่า “วิธีเข้าลิลิต” คือให้คำสุดท้ายของบทหน้าสัมผัสไปยังคำที่ ๑ ที่ ๒ หรือที่ ๓ ในบทต่อไป หรือจะแต่งแต่ละบทขาดเสียงสัมผัสต่อกันบทหน้าเลยก็ได้ นอกจากนั้นเราอาจเอาโคลงสี่สุภาพหนึ่งบท แต่งตามกาพย์ยานี หนึ่งบทสลับกันไป เรียกว่ากาพย์ห่อโคลง เอาโคลงสี่สุภาพหนึ่งบทแต่งนำกาพย์ยานีไม่จำกัดบท เรียกว่ากาพย์เห่เรือ หรือกาพย์ห่อโคลงเห่เรือ เอาโคลงสี่สุภาพมาแต่งดัดแปลงกฎเกณฑ์ให้มากขึ้น โดยนำมาเขียนในรูปใหม่ เรียกว่า โคลงกลบท หรืออาจ แต่งโคลงปนกับร่าย เรียกว่า ลิลิต ซึ่งจะให้รายละเอียดเรื่องลิลิตในตอนท้ายโคลง และในที่นี้ขอให้รายละเอียดเรื่องโคลงที่ปรากฏในลิลิตตะเลงพ่าย เท่านั้นคือ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ โคลงสี่สุภาพ และโคลงจัตวาฉันท์ ดังนี้

โคลงสองสุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี ๑๔ คำ แบ่งออกเป็น ๓ วรรค วรรคที่ ๑ และวรรคที่ ๒ มีวรรคละ ๕ คำ วรรคที่ ๓ มี ๔ คำ

สัมผัส คำสุดท้ายวรรคที่ ๑ สัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคที่ ๒ ถ้าแต่งหลายบทคำสุดท้ายของบทหน้าสัมผัสไปยังคำที่ ๑ ที่ ๒ หรือที่ ๓ คำใดคำหนึ่งในวรรคแรกของบทต่อไป

คำเอก คำโท บทหนึ่งมีคำเอก ๓ คำ คำโท ๓ คำ

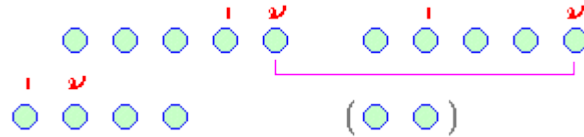
ในวรรคแรก คำที่ ๔ เป็นคำเอก คำที่ ๕ เป็นคำโท

ในวรรค ๒ คำที่ ๒ เป็นคำเอก คำที่ ๕ เป็นคำโท

ในวรรค ๓ คำที่ ๑ เป็นคำเอก คำที่ ๒ เป็นคำโท

คำสร้อย อาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก ๒ คำ

แผนผังโคลงสองสุภาพ

ตัวอย่างโคลงสองสุภาพ

กรตระกองกอดแก้ว   เรียมจักร้างรสเกล้า   คลาดเกล้าคลาสมร

จำใจรจากสร้อย   อยู่เมื่อยาละห้อย   ห่อนซำกินสม แม่แล

(ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)

โคลงสามสุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี ๑๕ คำ แบ่งออกเป็น ๔ วรรค วรรคที่ ๑, ๒ และ ๓ มีวรรคละ ๕ คำ วรรคที่ ๔ มี ๔ คำ

สัมผัส คำสุดท้ายวรรคที่ ๑ สัมผัสไปยังคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ในวรรคที่ ๒ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคที่ ๓

ถ้าแต่งหลายบท คำสุดท้ายของบทหน้าสัมผัสไปยังคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ในวรรคแรกของบทต่อไป

คำเอก คำโท บทหนึ่งมีคำเอก ๓ คำ คำโท ๓ คำ วรรคแรกไม่จำกัดวรรณยุกต์

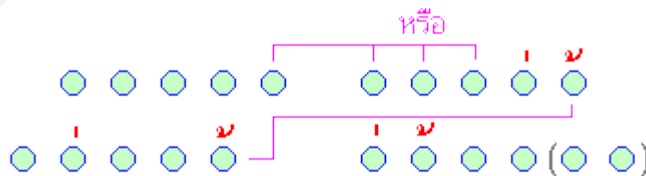
ในวรรค ๒ คำที่ ๔ เป็นคำเอก คำที่ ๕ เป็นคำโท

ในวรรค ๓ คำที่ ๒ เป็นคำเอก คำที่ ๕ เป็นคำโท

ในวรรค ๔ คำที่ ๑ เป็นคำเอก คำที่ ๒ เป็นคำโท

คำสร้อย อาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก ๒ คำ

แผนผังโคลงสามสุภาพ

ตัวอย่างโคลงสามสุภาพ

พวกพลทัพรามัญเห็น   ไทยผันหนีหน้า   ไปบ่หยุดยั้งช้า   ตื่นต้อนแตกฉาน น่านนา

ไปแจ้งการแห่งเล่ห์   เทห์กลไทยใช้น้อย   ต่างเร่งคิดเร่งด้อย   เร่งदैดินตาม มานา

(ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)

โคลงสี่สุภาพ

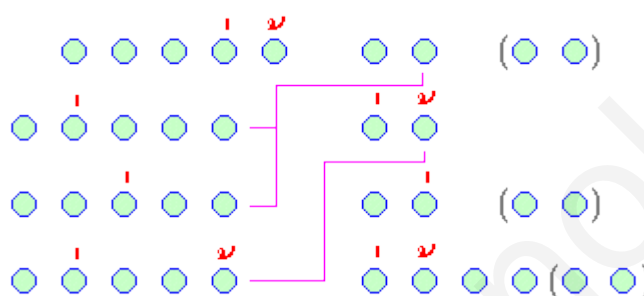
คณะ ๑ บท มี ๔ บาท บาทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคต้นมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๒ คำ ส่วนบาทที่ ๔ นั้น วรรคต้นมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๔ คำ โคลง ๑ บท จึงมี ๓๐ คำ

สัมผัส คำสุดท้ายของบาทหนึ่ง คือ คำที่ ๗ ส่งสัมผัสไปรับสัมผัสกับคำที่ ๕ ของบาทสองกับบาทสาม คำสุดท้ายของบาทสอง คือ คำที่ ๗ ส่งสัมผัสไปรับกับคำที่ ๕ ของบาทสี่

คำเอก คำโท บังคับ เอก ๗ (ใช้คำตายแทนได้) บังคับ โท ๔

คำสร้อย อาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก ๒ คำ ที่ท้ายบาทที่ ๑ และ ๓

แผนผังโคลงสี่สุภาพ

ตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ

พระพี่พระผู้ผ่าน	ภพอุต-ดมเอย
ไปชอบเชษฐี้นหยุด	ร่วมไม้
เจริญราชร่วมกษุทธิ์	เผยอเกียรติ ไว้แฮ
สืบกว่าสองเราไสร	สุดสิ้นฤมี

(ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)

โคลงจัตวาทัศน์

คณะ บทหนึ่งมี ๓๐ คำ แบ่งออกเป็น ๔ บาท (เหมือนโคลงสี่สุภาพ)

สัมผัส สัมผัสระหว่างบาทสัมผัสสระ คำที่ ๗ วรรคแรก(บาทแรก) กับ คำที่ ๔ ของวรรคที่ ๒ และ คำที่ ๕ ของวรรคที่ ๓(บาท๓)

สัมผัสระหว่างบาท สัมผัสสระ คำที่ ๗ วรรค สอง(บาท ๒) กับคำที่ ๕ วรรคสี่ (บาท๔)

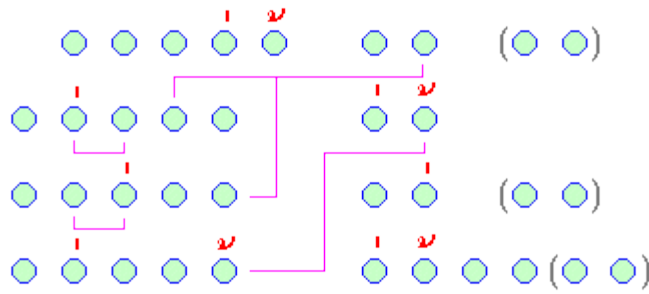
สัมผัสใน สัมผัสสระ คำที่ ๒ และ ๓ ของวรรคที่ ๒(บาทที่๒) และ อีกคู่ คือ คำที่ ๒ และ คำที่๓ ของวรรค๓ (บาท ๓)

คำเอก คำโท บังคับ เอก ๗ (.ใช้คำตายแทนได้) บังคับ โท ๔

คำสร้อย อาจมีคำสร้อยท้ายบทได้อีก ๒ คำ ที่ท้ายบาทที่ ๑ และ ๓

แผนผังโคลงจัตวาทัศน์

ตัวอย่างโคลงจตุรบาท

สงครามพึงแพกแพ	เสียที
แตกเมื่อต้นปีไป	ห่อนช้า
บร้างกระลับมี	มาขวน นี่เลย
มีก็มีปีหน้า	แน่แท้ภูทาย

(ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส)

ลิลิต คือ รูปแบบของบทร้อยกรองที่มีเรื่องราว มักแต่งด้วยคำประพันธ์ ๒ ชนิด คือ ร่ายกับโคลง ผู้แต่งมักนิยมใช้ร่ายในตอนขึ้นต้นเรื่อง และในตอนเดินเรื่อง ส่วนโคลงนั้นมีโคลงทุกชนิด ได้แก่ โคลงสอง โคลงสาม และโคลงสี่ ถ้าเป็นลิลิตสุภาพก็ใช้ร่ายสุภาพกับโคลงสุภาพ ถ้าเป็นลิลิตคั้น ก็ใช้ร่ายคั้นกับโคลงคั้น เช่น เรื่องขวนพ่าย ซึ่งเป็นลิลิตสมัยอยุธยา ในระยะหลังมีพระนิพนธ์เรื่องสามกรุง ของ น.ม.ส. ก็มีบางคนเรียกว่าลิลิต แต่ควรสังเกตว่าพระนิพนธ์ มีกาพย์ กลอน และฉันท์แทรกอยู่ด้วย

ลักษณะของลิลิตที่ควรสังเกต คือ คำสุดท้ายของบทประพันธ์ที่มาก่อน จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ก็ได้ ในบทประพันธ์ถัดไป และเป็นเช่นนี้ต่อ ๆ ไป จนจบเรื่อง เรียกว่า ร้อยโคลง

ดังตัวอย่าง โคลง ๔ ส่งสัมผัสระหว่างบทกับโคลงสาม

เปื่องบรมขัตติย์ท่องท่อง	แถวธาร
พระจักไถ่ลูยลาญ	เสกไสร
ริปู่อรอร่าญ	ฤทธิ์ราช เลยพ้อ
พ้อจักชาญเขศไค	คังท้าวไผ่ฝืน
ครั้นบดินทร์ดาลได้	สดับพยากรณ์ไผ่
ธีราชแผ้วบนเกษม	

ในการขึ้นต้นเรื่องของลิลิตใช้บทร่ายขึ้นต้นนั้น มักเป็นบทไหว้พระรัตนตรัย ไหว้ครูบาอาจารย์ พ่อแม่ และขอพระเกียรติของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะถ้าลิลิตนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทรงประกอบวีรกรรมให้แก่บ้านเมือง เรื่องลิลิตตะเลงพ่ายนั้น เป็นเรื่องขอพระเกียรติพระนเรศวรมหาราช ในการทำสงครามยุทธหัตถีชนะพระมหาอุปราชาแห่งพม่า ส่งผลให้พม่าไม่ยกทัพมารุกรานไปจนตลอดรัชกาลพระเอกาทศรถด้วย

(วารกรณ์ บำรุงกุล ๒๕๔๒: ๓๓-๖๒)

กิจกรรมที่ ๓

คำสั่ง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูก และกาเครื่องหมาย X หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าผิด

- ..... ๑. ร่ายสุภาพเป็นร่ายที่บังคับ วรรคละ ๕ คำ และจบคำประพันธ์ด้วยโคลงสองสุภาพ
- ..... ๒. เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กวีทรงใช้คำประพันธ์ประเภทร่ายสุภาพสลับกับโคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่สุภาพ และโคลงฉันท์
- ..... ๓. โคลงจัตวาพัฒนาที่ จัดอยู่ในประเภทโคลงฉันท์
- ..... ๔. ร่าย เป็นคำประพันธ์ที่เกิดขึ้นก่อนคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ
- ..... ๕. ลิลิตสุภาพใช้ร่ายสุภาพกับโคลงสุภาพ ส่วนลิลิตฉันท์ใช้ร่ายสุภาพกับโคลงฉันท์
- ..... ๖. โคลงสามสุภาพ บทหนึ่งมี ๑๕ คำ แบ่งออกเป็น ๔ วรรค วรรคที่ ๑, ๒ และ ๓ มี วรรคละ ๕ คำ วรรคที่ ๔ มี ๔ คำ
- ..... ๗. วิธีเข้าลิลิต คือ ให้คำสุดท้ายของบทส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ ที่ ๒ หรือที่ ๓ ในบทต่อไป
- ..... ๘. ในการแต่งลิลิตกวีนิยมใช้โคลงในการเดินเรื่อง ส่วนร่ายใช้ในบทพรรณนาเหตุการณ์ต่าง ๆ
- ..... ๙. ในการแต่งโคลงหากกวีหาคำเอกที่มีรูปเอกไม่ได้สามารถใช้คำตายแทนคำเอกได้
- ..... ๑๐. เชื่อว่าคำประพันธ์ประเภทโคลงเป็นคำประพันธ์ที่คนไทยคิดขึ้นเอง เพราะมีการบังคับ วรรณยุกต์เอก และบังคับวรรณยุกต์โท
- ..... ๑๑. “ภูบาลอื่นอำนาจ อวยพระพรเลิศล้ำ จงอยู่รื่อยอย่าผัน แห่งเงื้อมมือเทอญ พ่อนา”
คำประพันธ์นี้ เป็น โคลงสองสุภาพ
- ..... ๑๒. “พระพลันทรงเครื่องต้น งามประเสริฐเลิศล้ำ แหล่งหล้าควรชม ชื่นนา”
คำประพันธ์นี้ เป็น โคลงสองสุภาพ
- ..... ๑๓. “ฝ่ายพระนครรามัญ ชันท์เขตด้าวอัสดง หงสาวดีบุรศ รั้วรู้เหตุบริหัง แห่งเอื้องกิดาการ
ฝ่ายพสุธารออกทิส...” คำประพันธ์นี้ เป็นร่ายสุภาพ
- ..... ๑๔. “เปรมปรีดีปราโมทย์แท้ เพราะพระโหราหากแก้ กล่าวต้องตามฝัน”
คำประพันธ์นี้ เป็น โคลงสามสุภาพ
- ..... ๑๕. “พวกพลทัพรามัญ เห็นไทยผันหนีหน้า ไปบ่หยุดยั้งช้า ดิ้นด้อนแตกฉาน น่านนา”
คำประพันธ์นี้ เป็น โคลงสามสุภาพ

เฉลยกิจกรรมที่ ๓

๑..... ✓	๒. ....X.....	๓. ....X.....
๔..... ✓	๕. ....X.....	๖. .... ✓ .....
๗..... ✓	๘. ....X.....	๙. .... ✓ .....
๑๐..... ✓	๑๑. ....X.....	๑๒. .... ✓ .....
๑๓..... ✓	๑๔. ....X.....	๑๕. .... ✓ .....

กระดาษคำตอบ

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๑ เรื่อง ภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
๑๐	

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๑ เรื่องภูมิหลังลิลิตตะเลงพ่าย
วิชาภาษาไทย ท๓๒๑๐๑

ข้อ	คำตอบ
๑	ข
๒	ก
๓	ข
๔	ก
๕	ง
๖	ข
๗	ค
๘	ค
๙	ง
๑๐	ง

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. ลิลิตยวนพ่าย. พระนคร บรรณาการ, ๒๔๑๓.

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม. พระประวัติและพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิต
ชิโนรส. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๑๕.

ปรมานุชิตชิโนรส,สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ. ลิลิตตะเลงพ่าย.กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณุสภา,
๒๕๔๕.

วราภรณ์ บำรุงกุล. ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ ๑๙๙๙ จำกัด, ๒๕๔๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒ . กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.

เสนีย์ วิถาวรณและคณะ.ภาษาไทย ม.๕. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช (วพ) สำราญราษฎร์ , ๒๕๕๖.

เสาวณิต วิงวอน. วิเคราะห์พระนิพนธ์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส.
กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๔๐.